

Årsberetning 2023

Virksomhetens art

Verdensarvsenter for bergkunst – Alta Museum IKS (VAM) er et interkommunalt selskap som er eid av Alta kommune og Finnmark fylkeskommune med 50 % hver. Selskapets hovedformål er å fungere som regionalt museum i sitt område, ivareta rollen som autorisert verdensarvsenter for Bergkunsten i Alta, samt utføre delegerede forvaltningsoppgaver i forhold til verdensarven Bergkunsten i Alta og verdensarven Struves meridianbue. Selskapet har sin virksomhet i Alta kommune.

Rettvisende oversikt over utvikling og resultat:

	2023	2022	2021
Driftsinntekt	34 320 110	29 103 030	24 060 074
Driftsresultat	450 001	481 095	350 593
Årsresultat	376 747	402 747	372 781
	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2021
Balansesum	26 120 368	29 828 307	28 167 878
Egenkapital	16 822 148	16 445 401	16 042 654
Egenkapitalprosent	64	55	57

Selskapets økonomiske og finansielle stilling kan beskrives ved at inntjening, likviditetssituasjonen og soliditet ansees som tilfredsstillende. Det har ikke inntruffet andre forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning for det framlagte årsregnskapet.

Markedsmessig og økonomisk utvikling

Museet/verdensarvsenteret hadde 64 649 besøkende i 2023, hvorav 61 110 var betalende gjester. Dette er det høyeste besøkstallet på mange år, og det overstiger de forventningene som vi hadde lagt inn i budsjettet for 2023.

Det var en økning i besøk fra internasjonale gjester i 2023 med høyest vekst fra USA, Storbritannia, Danmark, Finland og Italia. Det er fortsatt slik at landene med lengst reisevei ikke har kommet tilbake etter pandemien. Det er tenkelig at det også er krigen i Ukraina og den generelle situasjonen i verdensøkonomien som gjør at noen nasjonaliteter uteblir.

Selskapet finansieres med driftstilskudd fra Alta kommune, (Troms og) Finnmark fylkeskommune, Kulturdepartementet og Miljødirektoratet i tillegg til prosjektfinansiering fra Riksantikvaren, Miljødirektoratet, Kulturdirektoratet og andre, samt egeninntjening.

Egeninntjeningen i form av salgsinntekter utgjorde 35 % av de totale inntektene for

virksomheten i 2023. I Kulturdirektoratets museums vurdering for 2022 fremkommer det at gjennomsnittlig egeninntjening for norske museer med støtte fra Kulturdepartementet er 24 %. Det betyr at VAM har høyere andel egeninntjening enn landsnittet. Det er positivt med høye salgsinntekter, men det er også en utfordring siden salgsinntektene kan variere, noe pandemien viste tydelig. Samtidig er veldig mange av kostnadene faste. Selskapet jobber derfor med å øke andelen faste inntekter i form av tilskudd.

Styret mener at regnskapet gir et rettvisende bilde av selskapets økonomiske stilling.

Forsknings- og utviklingsaktiviteter

Som museum og verdensarvsenter driver virksomheten med målrettet forskning og utvikling.

Også i 2023 har det vært høy aktivitet i det treårige prosjektet «Dutkan Davvin – forskning i nord». Dette er et prosjekt med finansiering fra Kulturdirektoratet og daværende Troms og Finnmark fylkeskommune hvor målet er å styrke evnen og muligheten til å forske og delta i forskningsprosjekter blant museene. Vi var med på å ta initiativ til prosjektet, og vi er prosjektansvarlig/prosjektleder for denne satsingen, i tillegg til at fire av våre ansatte er faglige deltakere sammen med ansatte fra nesten alle de tolv museene i Troms og Finnmark.

En ansatt leverte i 2023 eksamen på studiet «Å forske i og på museum» i regi av Universitetet i Bergen i samarbeid med Museumsforbundet.

Vi har i 2023 deltatt i forskningsnettverket «Collecting Norden» i regi av Universitetet i Oslo, «Mangfoldsnettverket» i regi av Oslo Museum og «Nordic Nature Narratives», som ledes av Nordic Perspectives. I tillegg har vi deltatt i et fotonettverk hvor Preus Museum har ledelsen. Vi deltar også vi i ulike faglige nettverk i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet og Universitetet i Oslo.

Formidling

Formidling av verdensarvene og Altas historie er sentrale oppgaver for museet. Når det gjelder bergkunsten, jobber vi stadig med å tilrettelegge denne for publikum gjennom fagutvikling, utstillinger, guiding, informasjonsmateriell, digitale løsninger og gangveier i uteområdet i Hjemmeluft. Det er utviklet en formidlingsstrategi for Struves Meridianbue, og vi samarbeider med det autoriserte verdensarvsenteret for denne verdensarven. Den nasjonale basisutstillingen «Vår verdensarv» som presenterer verdensarven både i Norge og rundt i verden er etablert på museet.

Vi jobber også med formidling av Altas samtid og historie, og vi bruker basisutstillingen, midlertidige utstillinger, faglige og populærvitenskapelige foredrag, arrangementer m.m. for lokalbefolkning og øvrige besøkende som viktige elementer i dette arbeidet. Museet har samarbeid med en rekke lokale lag og foreninger, og lokalbefolkningen bruker museet som arena for kulturopplevelser i tråd med museets strategi.

Virksomheten utvikler ulike formidlingsopplegg knyttet til midlertidige utstillinger, og

vi har hatt 8 slike utstillinger gjennom 2023.

Museet videreførte i 2023 opplevelsestilbudet «Tilbake til steinalderen», som er rettet mot hele familien. Mørkevandring på helleristningene ble også gjennomført.

I tillegg til fysiske utstillinger har vi tre nettutstillinger som er tilgjengelig via våre hjemmesider. Vi har også aktive profiler på Facebook og Instagram.

Vi tilbyr audioguiden på seks språk og guidehefter på tolv språk. For barna gir appen «Bædi & Børdi» en ny måte å oppleve museet.

Museet har i 2023 gjennomført to egenutviklede tilbud som inngår i den kulturelle skolesekken (DKS): «Steinalderdagene» (4. trinn i barneskolen) og «Altasaken» (6. trinn i barneskolen).

Forvaltning

Bergkunsten i Alta

Museet forvalter verdensarven Bergkunsten i Alta iht. inngått samarbeidsavtale med Finnmark fylkeskommune. Oppmerksomheten rundt verdensarven er økende, både fra lokalbefolkningen og fra lokale og regionale politiske myndigheter.

Museet gjennomfører regelmessig skjøtsel av bergkunstfeltene i verdensarvområdene. Museet gjennomfører dokumentasjon av bergkunstfeltene, og bergkunstarkivet (www.altarockart.no) oppdateres og videreutvikles løpende. Sikring av feltene foregår både med inspeksjonsrunder av Securitas, kameraovervåkning, gjerder og skilting. Det pågår en utskifting av gangveier i bergkunstfeltene i Hjemmeluft.

Arbeidet med forvaltning av verdensarven er organisert gjennom en verdensarvkoordinator. Det er en egen forvaltningsgruppe for bergkunsten i Alta med representanter fra Riksantikvaren, Sametinget, Finnmark Fylkeskommune, UiT Norges arktiske universitetsmuseum og Alta kommune. I tillegg er det et verdensarvråd med politisk representasjon fra Finnmark fylkeskommune og Alta kommune samt observatører fra øvrige samarbeidsparter. Verdensarvrådet ble i 2023 ledet av ordføreren i Alta.

Struves meridianbue

Museet har også i 2023 utført arbeid for verdensarven Struves Meridianbue iht. avtale med Finnmark fylkeskommune. Arbeidet i 2023 har omfattet skjøtsel og annen praktisk gjennomføring av tiltak i forvaltningsplanen i tillegg til andre koordinatoroppgaver og oppfølging av prosjekter.

Arbeidet med forvaltning av verdensarven er organisert med en verdensarvkoordinator. Det er et faglig råd med representanter fra Riksantikvaren, Kartverket, Finnmark fylkeskommune, de tre kommunene Hammerfest, Alta og Kautokeino. Det er i tillegg et verdensarvråd som har politisk representasjon fra Finnmark fylkeskommune og de tre kommunene Hammerfest, Alta og Kautokeino. Riksantikvaren og Kartverket har

observatørstatus her. Verdensarvrådet ble i 2023 ledet av fylkesråd for økonomi og kultur i daværende Troms og Finnmark fylkeskommune.

Samlingsforvaltning

Museet har en lokalhistorisk samling som forvaltes iht. en vedtatt samlingsforvaltningsplan. Registrering av gjenstander og formidling på «Digitalt museum» er sentrale oppgaver for samlingsforvaltningen ved museet. Det har i 2023 vært mange forvaltningsoppgaver knyttet til samlingene, i tillegg til ordinære inn- og utlån av gjenstander. Museet har rundt 3 000 gjenstander i samlingen, og rundt 6 500 fotografier. I tillegg forvalter vi ni stående kulturhistoriske bygninger og fjorten båter.

MK Vally, museets vernede fartøy fra 1917, ble i 2023 fraktet til Gratangen Fartøyvernsenter for å gjennomføre omfattende istandsetting og reparasjoner. Dette finansieres via fylkeskommunen.

På museumsområdet står gjenreisningstunet «Olufsentunet» som vi ønsker å sette i stand for å formidle gjenreisningshistorie. Bygningsmassen ble overført til VAM fra Alta kommune i 2021. Det er utfordrende å finne finansiering til det nødvendige arbeidet, og vi kommer til å bruke egenkapital for å sikre bygningen. Vi vil fortsette arbeidet med å søke ekstern finansiering til videre istandsetting.

Organisasjon

Selskapet er organisert i tre fagseksjoner: Bergkunst og verdensarv, Samtid og historisk tid og Marked og publikumsservice. I tillegg er det en driftsenhet og en administrasjon med direktør som leder.

Selskapet hadde ved utgangen av 2023 30 ansatte i varierende stillingsprosent mellom 10 % og 100 %. Virksomheten har i tillegg hatt 23 sommeransatte, og har gjennom året sysselsatt 30 årsverk. Museet har et sterkt kompetansemiljø med 17 medarbeidere med mastergrad hvorav 4 med doktorgrad. I tillegg har museet 3 ansatte med annen høyere utdanning innen reiseliv, kulturfag og administrasjon.

Av de ansatte pr. 31.12.2023 er 23 kvinner og 9 menn. Virksomheten har en rekrutterings- og personalpolitikk som skal sikre like muligheter og rettigheter, og hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn. Virksomhetens styre består av to kvinner og tre menn.

Det samlede sykefraværet var i 2023 på 8,12 %, hvorav 65 % var langtidsfravær (over 16 dager). Det legemeldte sykefraværet var 6,4 %. Sykefraværet er høyere enn vi ønsker, og selskapet jobber med tiltak for å få redusert dette. Selskapet følger intensjonene om inkluderende arbeidsliv i det sentrale avtaleverket og er tilknyttet en felles bedriftshelsetjeneste. Vi har sterkt fokus på å utvikle og vedlikeholde et godt arbeidsmiljø.

Ytre miljø

Selskapet har ingen virksomhet som medfører forurensende utslipp til det ytre miljø. Oppvarming av bygg er basert på strøm og vannbåren varme fra grunnboring.

Fremtidsutsikter

Selskapet har en god posisjon som museum og som Norges fremste kompetansesenter for bergkunst. Autorisasjonen som besøkssenter for bergkunst bidrar til økonomisk forutsigbarhet, men også forpliktelser knyttet til formidling av verdensarven gjennom nye utstillinger og andre aktiviteter.

I arbeidet med selskapets kulturhistoriske samlinger og lokalhistoriske temaer, vil prioriteringene fremover være knyttet til utvikling av utstillinger og utprøving og bruk av nye formidlingsmetoder. Selskapet vektlegger å være en synlig samfunnsaktør som bidrar aktivt i og for lokalsamfunnet.

Det er utviklet en strategi for perioden 2020-2030, og det jobbes med å finne fremtidsrettede løsninger for arealer og lokaler knyttet til museets behov og drift.

Forutsetninger for fortsatt drift.

Ut fra selskapets økonomiske stilling og forventninger til fremtidig utvikling, vurderer styret at selskapet har grunnlag for fortsatt drift.

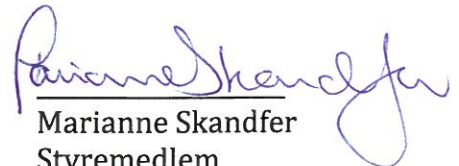
Alta, den 14. februar 2024

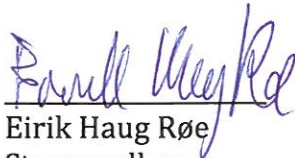
Anita Persen
Styreleder

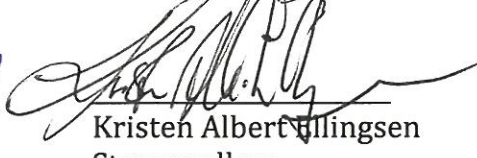
Kåre Simensen
Styrets nestleder

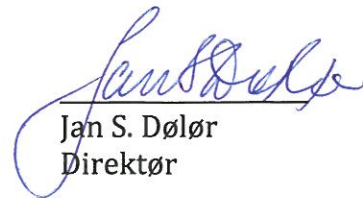
Marianne Skandfer
Styremedlem

Eirik Haug Røe
Styremedlem

Kristen Albert Villingsen
Styremedlem

Jan S. Dølør
Direktør